

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

814

Vragen van het lid **Van der Plas** (BBB) aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over *het bericht «NVWA-retributies, een hoge kostenpost die maar doorstijgt»* (ingezonden 9 november 2022).

Antwoord van Minister **Adema** (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) (ontvangen 22 november 2022).

Vraag 1

Bent u bekend met de nieuwsberichten «NVWA-retributies, een hoge kostenpost die maar doorstijgt» en «Ministerie LNV op ramkoers over NVWA tarieven» op de websites van NePluVi, Vee&Logistiek Nederland en de Centrale Organisatie voor de Vleessector?^{1, 2, 3}

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Klopt het dat u en uw ambtsvoorgangers niet hebben gereageerd op dringende oproepen van de brancheorganisaties om per 1 januari 2023 geen nieuwe Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA)-tarieven in te voeren? Zo niet, hoe en wanneer hebben u of uw ambtsvoorgangers dan wel gereageerd?

Antwoord 2

Mede naar aanleiding van de dringende oproepen is op ambtelijk niveau voortdurend contact geweest met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven. Ikzelf heb nadat ik tot een voorgenomen besluit ben gekomen contact gezocht met enkele vertegenwoordigers van de sector. Ook is het afgelopen jaar meermaals onderwerp van gesprek geweest aan de Strategische NVWA-tafel bedrijfsleven en departementen en in een vanuit dit gremium gevormd

¹ Nepluvi «NVWA-retributies; een hoge kostenpost die maar door stijgt» (<https://www.nepluvi.nl/nvwa-retributies-eeen-hoge-kostenpost-die-maar-door-stijgt/>).

² Vee&Logistiek Nederland, 8 november 2022 «Ministerie LNV op ramkoers over tarieven NVWA» (<https://www.vee-logistiek.nl/actueel/nieuws-en-persberichten/ministerie-Inv-op-ramkoers-over-tarieven-nvwa>).

³ Centrale Organisatie voor de Vleessector (COV), 7 november 2022 «Ministerie LNV op ramkoers over NVWA tarieven» (<https://www.cov.nl/nieuws/cov-nieuws/nieuwsbericht?newsitemid=7534182400&title=Ministerie%2bLNV%2bop%2bramkoers%2bover%2bNVWA%2btarieven>).

overleg. Mijn reactiebrief aan de vertegenwoordigers van de verschillende branche organisaties is als bijlage opgenomen bij de brief met de beantwoording van uw vragen.

Vraag 3

Klopt het dat alle vertegenwoordigers van het bedrijfsleven hebben geweigerd deel te nemen aan de consultatiebijeenkomst die u op 21 oktober jongstleden organiseerde, uit onvrede over het verloop van het proces tot nu toe, en het uitblijven van een reactie van uw zijde? Zo niet, welke vertegenwoordigers van het bedrijfsleven hebben volgens u dan wel deelgenomen en in hoeverre is er met hen inhoudelijk over de nieuwe tariefvoorstellen gesproken? Wat is de verdere uitkomst van de consultatie?

Antwoord 3

Dat is gedeeltelijk juist. Vertegenwoordigers van het bestuur van PlantNet International en een vertegenwoordiger van GroentenFruithuis waren aanwezig tijdens het algemene deel van de consultatie over de tariefsverhogingen. Daar is op hoofdlijnen gesproken over de nieuwe tarievenvoorstellen. Zij hebben expliciet aangegeven de bijeenkomst niet te zien als consultatie maar slechts als een mogelijkheid om nogmaals hun bezwaren te uiten en te benadrukken dat ze in gesprek willen blijven. De inhoudelijke signalen van het bedrijfsleven over de tariefsverhogingen heb ik meegewogen in mijn voornemen zoals ik dat in de Kamerbrief over tarieven NVWA 2023 d.d. 11 november 2022⁴ heb verwoord.

Vraag 4

Kunt u aangeven hoe het proces van de totstandkoming van een nieuw kostprijsmodel en de concept-tarieven 2023 heeft plaatsgevonden? Kunt u specifiek ingaan op de afspraak in het coalitieakkoord waarin de ambitie is opgenomen om het tariefgebouw te hervormen én te komen tot arrangementen en abonnementen die differentiëren naar bedrijfsgrootte en die goed gedrag en naleving belonen?

Antwoord 4

Voor de totstandkoming van het nieuwe kostprijsmodel is gezamenlijk opgetrokken met vertegenwoordigers vanuit het bedrijfsleven in het Programma Herziening Producten-dienstencatalogus, Kostprijsmodel en Retributiestelsel (HPKR).

Medio dit jaar is het nieuwe model doorgerekend op basis van de kosten 2022, zodat een vergelijking kon worden gemaakt met de huidige tarieven 2022. Op basis van de belangrijkste zorgpunten van het bedrijfsleven is vervolgens het kostprijsmodel binnen de vigerende regels waar mogelijk aangepast.

Parallel aan het traject tot herziening van het kostprijsmodel is het proces tot wijziging van de tarieven per 1 januari 2023 opgestart, conform afspraak in het Coalitieakkoord. Allereerst heeft een inventarisatie plaatsgevonden van de (nieuwe) retribueerbare activiteiten. Vervolgens is, met als uitgangspunt kostendekkendheid, berekend wat de gevolgen waren voor de concept-tarieven per 1 januari 2023.

Het Wageningen Economic Research (WEcR) heeft een impactanalyse uitgevoerd naar de effecten van de tariefstijgingen 2023 voor de sectoren uit het bedrijfsleven. De vraag hierin was in hoeverre de impact op de draagkracht van bedrijven en de concurrentiepositie binnen maatschappelijke aanvaardbare grenzen blijft. Het WEcR-rapport is als bijlage bij de genoemde Kamerbrief van 11 november jl. gevoegd. De uitkomsten van het WeCR-rapport, de door de Tweede Kamer reeds aangenomen motie van 17 mei 2022 inzake maatwerkregels voor zelfslachtende slachters⁵ en de toezegging aan de heer Van Campen tijdens het commissiedebat van 28 juni jl.⁶, maar ook de kritiek vanuit het bedrijfsleven op de kosten als gevolg van de regeling «reistijd = werktijd» hebben ertoe geleid dat ik voornemens ben om

⁴ Kamerstuk 33835–201.

⁵ Motie van het lid Van Campen C.S. d.d. 17 mei 2022 (Kamerstuk 28286–1251).

⁶ Verslag commissiedebat NVWA d.d. 28 juni 2022 (Kamerstuk 28286–200).

de huidige demping voor de kleine slachterijen en voor «reistijd = werktijd» te continueren in 2023.

Op dit moment loopt een haalbaarheidsonderzoek naar andere manieren van verrekenen. Een onderdeel van de onderzoeksvraag is om in de toekomstige systematiek het belonen van goed gedrag en naleving technisch meer te kunnen ondersteunen.

Vraag 5

Klopt het dat in het huidige proces nog geen conceptvoorstellen liggen om te komen tot arrangementen of abonnementen die goed gedrag en naleving belonen? Klopt het dat er nog niet is voldaan aan de dringende wens uit de Tweede Kamer om te komen tot efficiencyprikkels en doelmatigheidsbeloningen? Zo ja, kunt u toelichten waarom deze maatregelen, het «zoet» voor het bedrijfsleven, niet zijn opgepakt en er vooral aan kostendekkende tarieven wordt gewerkt, die tot een forse meerprijs (stijging van 35 procent) voor het bedrijfsleven zullen leiden?

Antwoord 5

Op dit moment loopt een extern onderzoek naar de mogelijkheden van een andere manier van verrekenen. In de stuurgroep van het Programma Herziening Producten-dienstencatalogus, Kostprijsmodel en Retributiestelsel (HPKR) wordt het rapport gepresenteerd en is er de eerste formele gelegenheid waar overheid en bedrijfsleven gezamenlijk reflecteren op de bevindingen en aanbevelingen van de onderzoekers. Hierbij kijken we ook naar de mogelijkheden die een nieuwe toekomstige verrekeningsystematiek biedt om het belonen van goed gedrag en naleving te ondersteunen. Het bedrijfsleven wordt in de nadere uitwerking hier nauw bij betrokken.

Los van de verbetering in de techniek van verrekenen ga ik samen met het bedrijfsleven vorm geven aan het gesprek over meer doelmatigheid en efficiency in de hele keten en op diverse niveaus. Het laatste zonder dat dit de onafhankelijkheid van de NVWA als toezichthouder aantast.

Vraag 6

Klopt het dat brancheorganisaties herhaaldelijk bij u en uw ambtsvoorgangers bezwaar tegen het feit dat u afwijkt van het afgesproken proces om tot nieuwe NVWA-tarieven te komen hebben gemaakt, en u desondanks heeft doorgezet? Klopt het dat bedrijven medio november 2022 nog niet weten wat de nieuwe NVWA-tarieven per 1 januari 2023 zullen zijn? Vindt u dit passen binnen de kaders van behoorlijk bestuur? Zo niet, bent u dan bereid de invoering van nieuwe NVWA-tarieven uit te stellen?

Antwoord 6

Zie mijn antwoord op de vragen 2, 3 en 4. Het reguliere proces om te komen tot een wijziging van bestaande of nieuwe tarieven is van toepassing geweest. Dit jaar was daarbij een sterke focus op de kostendekkendheid, gezien de afspraken in het Coalitieakkoord. In alle transparantie wordt nu een significante stap gezet in het kostendekkend maken van de tarieven samen met het invoeren van het nieuwe betere kostprijsmodel. Op dit moment zijn de nieuwe NVWA-tarieven nog niet vastgesteld en gepubliceerd. De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en ik zullen hierover pas een besluit nemen als uw Kamer voldoende de gelegenheid heeft gehad om op ons voornemen te reageren. Het voorgaande past binnen het kabinetsbeleid van de vaste verandermomenten en eventuele uitzonderingen daarop⁷.

Vraag 7

Klopt het dat het Programma Herziening Kostprijs en Tarieven NVWA om onder andere het bedrijfsleven te betrekken bij een nieuw kostprijsmodel, nieuwe tarieven, nieuwe tariefvormen en efficiency-afspraken beoogt, zodat er meer transparantie en acceptatie van de NVWA-tarieven ontstaat? Deelt u

⁷ Kamerstuk 29 515, nr. 309.

de mening dat de huidige werkwijze, die afwijkt van het afgesproken programma, het tegenovergestelde lijkt te bereiken? Bent u bereid om de invoering van nieuwe NVWA-tarieven uit te stellen en het programma op te pakken zoals afgesproken, om die transparantie én acceptatie alsnog te bereiken? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

Het programma heeft een nieuw kostprijsmodel opgeleverd en levert daarmee een grote bijdrage aan de gewenste transparantie. Dat ik ook de tarieven kostendekkend maak staat, zoals ik al bij vraag 6 heb aangegeven, los van het programma.

De kostendekkende tarieven betreft een afspraak uit het Coalitieakkoord en ik beschik niet over de financiële middelen om de tarieven te blijven dempen ten laste van mijn begroting.

Ik vind het terecht dat het bedrijfsleven mij aanspreekt om te sturen op doelmatigheid, omdat het gaat om de uitvoering van een wettelijke taak. Zie vraag 5 over mijn afspraken met het bedrijfsleven omtrent doelmatigheid en efficiency.

Vraag 8

Klopt het dat volgens de Europese controleverordening (OCR) de toezichthoudende entiteit activiteiten, waarvoor de kosten aan bedrijven worden doorberekend, zo efficiënt mogelijk moet uitvoeren? Kunt u aangeven welke doelmatigheidspraktijken u voor de NVWA heeft ingericht? Zijn deze doelmatigheidspraktijken met het bedrijfsleven besproken?

Antwoord 8

In de overweging 34 van de OCR wordt benadrukt dat rekening moet worden gehouden met de belangen van het bedrijfsleven en dat «de last» moet worden beperkt tot wat noodzakelijk is voor de uitvoering van efficiënte en effectieve officiële controles. Dit komt minder expliciet in enkele bepalingen van de OCR terug.

Het uitgangspunt is dat de NVWA haar werkzaamheden doelmatig organiseert en open staat voor doelmatigheidsverbeteringen. Vanuit de eigenaarsrol van LNV maak ik afspraken met de NVWA over productiviteit en (beheerste) kostenontwikkeling. Zie verder mijn antwoord op vraag 5.

Vraag 9

Kunt u aangeven of het lukt om het «zuur» (de nieuwe tarieven) tegelijk met het «zoet» (afspraken over efficiëncypraktijken voor de overheid en doelmatigheidsbeloningen voor het bedrijfsleven) op te dienen? Zo niet, kunt u dan toezeggen dat u de invoering van nieuwe NVWA-tarieven zal uitstellen totdat er met het bedrijfsleven goede afspraken over de efficiëncypraktijken en doelmatigheidsbeloningen zijn gemaakt?

Antwoord 9

Zie mijn antwoord op vragen 6 en 7.

Vraag 10

Kunt u garanderen dat bij het overgaan van de Kwaliteitskeuring Dierlijke Sector (KDS) naar de NVWA voor de voormalige KDS-medewerkers niet de inefficiënte «reistijd = werktijd»-regeling gaat gelden, die zo'n 20 tot 30 procent arbeidstijd op de werkvloer gaat kosten? Zo nee, dempt u dan de kosten voor deze inefficiënte regeling, zodat er bij de overheid voldoende prikkel blijft liggen om deze inefficiënte regeling af te schaffen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 10

De gesprekken met de vakbonden moeten nog plaatsvinden. Ik kan daar nu niet op vooruitlopen. Het is nog steeds mijn ambitie om de kosten voor de NVWA lager te krijgen op het gebied van «reistijd = werktijd».

Voor 2023 zal ik de huidige demping op de kosten als gevolg van reistijd = werktijd continueren. Ik kan er nu niet op vooruitlopen hoe de situatie in de toekomst ligt en of ik dit ook ga doen voor latere jaren.

Vraag 11

Kunt u in verband met de hoge inflatie en de druk op voedselzekerheid toezeggen dat u de invoering van nieuwe, hogere NVWA-tarieven uitstelt tot de economische situatie zich tegen die tijd aanzienlijk heeft verbeterd?

Antwoord 11

Zie mijn antwoord op vraag 4.